

**КОМУНАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ «КИЇВСЬКИЙ
ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ»**

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВЧИТЕЛІВ
ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ, УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ
З ПРОБЛЕМИ «ІНТЕРМЕДІАЛЬНИЙ АНАЛІЗ В ІНТЕРПРЕТАЦІЇ
СУЧАСНОГО ЛІТЕРАТУРНОГО ТВОРУ»**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Освітня програма розроблена на основі Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують Державний стандарт базової середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12 жовтня 2022 року № 904 та у відповідності до професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 29 серпня 2024 року № 1225 «Про затвердження професійного стандарту «Вчитель загальної середньої освіти».

Освітня програма враховує основні положення Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898, Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 800 інших нормативно-правових актів, що регулюють діяльність вчителя (викладача), та з урахуванням стратегії реформування галузі освіти в Україні, новітніх зарубіжних і вітчизняних наукових розробок, кращих практик у галузі освіти та професійного розвитку педагогів, відповідно до сучасних викликів суспільства й освіти.

Мета освітньої програми:

Збагачення педагогіко-методичного і філологічного досвіду вчителів-словесників у використанні на заняттях з літератури сучасних філологічних (інтертекстуального, інтермедіального) досліджень художніх текстів на основі їх зіставлення з перекладними текстами, іншими видами мистецтв. А також удосконалення раніше набутих та/або набуття нових компетентностей учителів закладів загальної середньої освіти, необхідних для організації освітнього процесу з учнями, відповідно до Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 988-р, та на основі Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898.

Основні завдання програми:

- ознайомити педагогів з теоретичними основами інтертекстуального та інтермедіального аналізу ХТ у сучасному літературознавстві;
- сформувати практичні навички створення цифрових освітніх продуктів із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;
- сприяти розвитку емоційного інтелекту, креативного мислення, проєктної діяльності та вмінню інтегрувати візуальні, текстові та мультимедійні матеріали для організації освітнього процесу з літератури;
- формувати навички аналізу та використання ресурсів мережі Інтернет для роботи з ХТ у контексті різних видів мистецтв;
- підготовка педагогів до використання інноваційних методів навчання літератури для підвищення ефективності освітнього процесу.

Загальні очікувані результати охоплюють:

Знання й розуміння:

- сучасних тенденцій розвитку освіти загалом;
- сутності Концепції Нової української школи;
- структури та змісту типової освітньої програми та освітньої програми закладу освіти, типового навчального плану та робочого навчального плану, модельної навчальної програми та навчальної програми;
- основ літературознавчого підходу до цілісного осмислення літературного твору як виду мистецтва;
- основ медіаграмотності та медіакультури в умовах війни;
- академічної свободи вчителя (викладача) в організації освітнього процесу.

Уміння:

- формувати в учнів ключові компетентності та наскрізні вміння, спільні для всіх компетентностей;
- розвивати в учнів літературні здібності та здатність до самостійного опрацювання художнього образу твору в медіапросторі;
- ефективно взаємодіяти й співпрацювати в команді.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- гуманістична спрямованість освітнього процесу;
- дитиноцентризм, цінність особистості;
- професійна мобільність та гнучкість;
- усвідомлення необхідності самоосвіти в умовах цифровізації;
- утвердження національно-патріотичних та демократичних цінностей, патріотизм, українська національна ідентичність, повага до багатоманітності, право вибору, полікультурність).

Профіль освітньої програми (30 годин)

Розробники програми	Майборода З.Я., старший викладач кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти КНЗ КОР «КОПОПК»; Дем'яненко О.О., доцент кафедри педагогіки, психології та методики викладання БНАУ, канд.пед.н., доцент		
Найменування програми	Програма ПК з проблеми «Інтермедіальний аналіз в інтерпретації літературного твору»		
Мета програми	Збагачення педагогіко-методичного і філологічного досвіду вчителів-словесників у використанні на заняттях з літератури сучасних філологічних (інтертекстуального, інтермедіального) досліджень художніх текстів на основі їх зіставлення з перекладними текстами, іншими видами мистецтв		
Цільова аудиторія за спеціальністю або за посадою педагогічного працівника	Для вчителів зарубіжної літератури, української мови та літератури		
Зміст програми	№ з/п	Тема заняття	год.
	Модуль I.		
	1.	Вступ до теми «Інтертекстуальність та інтермедіальність у вивченні літератури»	2
	2.	Особливості цифрової епохи та освітній простір	2
	Модуль II.		
	3.	Інтермедіальні виміри сприйняття літературного тексту крізь призму живопису, музики, просторових видів мистецтв, кінематографу. Інтермедіальні студії в літературознавстві.	2
	4.	Медіаосвіта, медіакритичність, медіамистецтво: взаємозв'язок понять у просторі аналізу художнього твору	2
	5.	Психологізм і національна ментальність у творчості сучасних українських письменників	2
	6.	Вплив мистецтва на розвиток емоційного інтелекту особистості	2
	7.	Тема російсько-української війни в творчості українського письменства	2
	8.	Інтермедіальність осмислення постаті митця (автора – перекладача – літературного критика – драматурга) у роботі з художнім текстом	2
	9.	Література і драматичне мистецтво. Театр ХХ століття – сучасні виміри гри, театральності й маскараду	2
	10.	ІІІ і навчання літератури: практичні кейси використання штучного інтелекту на уроках	2
	11.	Творча діяльність учнів як результат інтермедіального аналізу твору	2

	12	Використання кейс-методу під час навчання літератури в школі	2
	Модуль III.		
	13.	Тематична дискусія: «Межа та можливості інтертекстуальності та інтермедіальності у шкільному вивченні літератури»	2
Обсяг програми	1 кредит ЄКТС / 30 год (26 годин – аудиторні, 4 години – керована самостійна робота)		
Перелік компетентностей що вдосконалюватимуться	<i>Загальні компетентності: ЗК.01, ЗК.02, ЗК.03, ЗК.04, ЗК.05.</i> <i>Професійні компетентності:</i> A1 Мовно-комунікативна компетентність (A1.1, A1.2, A1.4); A2 Предметно-методична компетентність (A2.1, A2.2, A2.4, A2.5, A2.7); A3 Інформаційно-цифрова компетентність (A3.2, A3.3); B1 Психологічна компетентність (B1.1, B1.3, B1.4); B2 Емоційно-етична компетентність (B2.2, B2.3); B3 Компетентність педагогічного партнерства (B3.1); V1 Інклюзивна компетентність (V1.3); V2 Здоров'язбережувальна компетентність (V2.1, V2.4); Г1 Прогностична компетентність (Г1.1); Г2 Організаційна компетентність (Г2.1, Г2.2); Г3 Оцінювально-аналітична компетентність (Г3.2, Г3.3); Д1 Інноваційна компетентність (Д1.2); Д2 Здатність до навчання впродовж життя (Д2.2); Д3 Рефлексивна компетентність (Д3.1)		
Форма підвищення кваліфікації	Дистанційна		
Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації	Свідоцтво про підвищення кваліфікації		
Забезпечення розміщення освітньої програми на сайті	сайт: https://www.kristti.com.ua/		

Зміст програми

№ з/п	Назва та зміст навчального модуля	Всього годин	Аудиторні			Самостійна робота
			Лекції	Семінари	Практичні	
Модуль І.		6	2	2	–	2
1.1.	Вступ до теми «Інтертекстуальність та інтермедіальність у вивченні літератури»	2		2		
1.2.	Особливості цифрової епохи та освітній простір	4	2			2
Модуль ІІ.		22	12	2	6	2
2.1.	Інтермедіальні виміри сприйняття літературного тексту крізь призму живопису, музики, просторових видів мистецтв, кінематографу. Інтермедіальні студії в літературознавстві	2	2			
2.2.	Медіаосвіта, медіакритичність, медіамистецтво: взаємозв’язок понять у просторі аналізу художнього твору	3			2	1
2.3.	Психологізм і національна ментальність у творчості сучасних українських письменників	2	2			
2.4.	Вплив мистецтва на розвиток емоційного інтелекту особистості	2	2			
2.5.	Тема російсько-української війни в творчості українського письменства	2	2			
2.6.	Інтермедіальність осмислення постаті митця (автора – перекладача – літературного критика – драматурга) у роботі з художнім текстом	3		2		1
2.7.	ІІІ і навчання літератури: практичні кейси використання штучного інтелекту на уроках	2			2	
2.8.	Література і драматичне мистецтво. Театр ХХ століття – сучасні виміри гри, театральності й маскараду	2	2			
2.9.	Творча діяльність учнів як результат інтермедіального аналізу твору. Креолізовані тексти	2			2	
2.10.	Використання кейс-методу під час навчання літератури в школі	2	2			
Модуль ІІІ. Діагностико-аналітичний модуль		2	-	2	-	–
3.1.	Тематична дискусія «Межа та можливості інтертекстуальності та інтермедіальності у шкільному вивченні літератури»	2	–	2	-	–

ЗМІСТ ЗАНЯТЬ ІЗ ТЕМ

Модуль І.

Тема 1. **Вступ до теми «Інтертекстуальність та інтермедіальність у вивченні літератури».**

Мета і завдання програми курсів. Сучасні напрями літературознавчих досліджень і шкільні програми вивчення літератури. Особливості літературної освіти в школі. Цілі професійного розвитку педагогів під час самоосвіти.

Ключові поняття: компетентність, професійний стандарт вчителя ЗНЗ. Законодавча та нормативна база, що регулює діяльність вчителя. Програмні вимоги до вивчення курсів з літератури. Сучасне ЛЗ, постмодернізм і мета модерн

Тема 2. **Особливості цифрової епохи та освітній простір.**

Соціологічні теорії поколінь і особливості навчально-пізнавальної діяльності учнів поколінь «центиніалів», «міленіалів» і «альфа». Цифрова освіта. Гібридизація освіти та моделі навчання. Прогнози змін в освітньому просторі.

Ключові поняття: цифровізація освіти, теорія поколінь, гібридна освіта, технології, дигіталізація

Модуль ІІ.

Тема 3. **Інтермедіальні виміри сприйняття літературного тексту крізь призму живопису, музики, просторових видів мистецтв, кінематографу. Інтермедіальні студії в літературознавстві.**

Література та її місце з-поміж видів мистецтв. Імпліцитні та експліцитні форми інтермедіальності. Теорії інтермедіальності у літературознавстві.

Ключові поняття: інтермедіальні студії, література і суміжні мистецтва, естетика, міждисциплінарність, цілісний гуманітарний досвід

Тема 4. **Медіаосвіта, медіакритичність, медіамистецтво: взаємозв'язок понять у просторі аналізу художнього твору.**

Медіаосвітній компонент навчання як формування безпечного освітнього простору. Функції тексту як медіа, способи розвитку критичного мислення учнів під час аналізу медіа.

Ключові поняття: медіакультура, медіа, теорії медіаосвіти, медіалайфхаки

- Тема 5. **Психологізм і національна ментальність у творчості сучасних українських письменників.**
Сучасна література в Україні. Тематика і тенденції розвитку. Психолого-етнічний базис інтерпретації художніх творів.
- Тема 6. **Вплив мистецтва на розвиток емоційного інтелекту особистості.**
Емоційний інтелект особистості та способи його формування й розвитку. Освіта і мистецтво
- Тема 7. **Тема російсько-української війни в творчості українського письменства.**
Література у воєнний період. Постать автора і його громадянська позиція. Війна крізь призму особистості автора
- Тема 8. **Інтермедіальність осмислення постаті митця (автора – перекладача – літературного критика – драматурга) у роботі з художнім текстом.**
Світовий літературний процес і видатні українські перекладачі. Перекладацькі школи. М.Зеров, М.Лукаш, Ю.Андрухович крізь призму мистецтв.
Ключові поняття: перекладацтво, автор у художньому вимірі, світова літературна критика і текст. Текст і його переклад (інтерпретація) як медіа
- Тема 9. **Література і драматичне мистецтво. Театр ХХ століття – сучасні виміри гри, театральності й маскараду.**
Авторські новації і теорії драматичного у ХХ столітті. П'єса як текст і як видовище, інтерпретація. Поняття гри, театральності й маскараду.
Ключові поняття: «нова драма», інтелектуальний театр, театр абсурду, епічний театр, пластичний театр, параболічний театр, особливості театралізації п'єс видатних драматургів століття
- Тема 10. **ІІІ і навчання літератури: практичні кейси використання штучного інтелекту на уроках.**
Найпопулярніші зразки програм ІІІ для використання на уроках літератури. Загрози, виклики і можливості для розвитку й творчості
- Тема 11. **Творча діяльність учнів як результат інтермедіального аналізу твору. Креолізовані тексти.**
Формотворчість учнів на уроках літератури як результат інтермедіального опрацювання художнього твору.
Ключові поняття: кроссенс, дудли, хмарка слів, буктрейлер,

фотоколаж, меми, плакат, буклет, емблема, реклама, креолізований текст тощо

Тема 12. Використання кейс-методу під час навчання літератури в школі.

Ситуативні завдання з літератури як засіб розвитку навчально-пізнавальної і творчо-дослідницької роботи учнів. Формат літературних кейсів і розвиток ключових здібностей школярів

Питання для самостійного опрацювання (4 год.)

- Література в системі мистецтв як галузь компаративістики. Постать Дмитра Наливайка у розвитку теорії ІМ.
- Інтермедіальність у зарубіжному літературознавстві.
- Відеопоезія як інтермедіальність: теорія і практика.
- Цифрова текстуальність як виклик нової епохи. Цифровізація в літературі.
- Література у мистецтві – мистецтво у літературі. Практичні поради і вдалі зразки аналізу літературних творів крізь призму мистецтв і медіа.
- Варіанти візуалізації художнього тексту: схематизація та імпресіонізм образу.
- Синтез мистецтв: література і кіно, література і театр.
- Літературний текст лінійний і його інтерпретація в аніме, коміксах, рекламі.
- Ілюстрації до художніх творів: вимір сучасного книговидавництва. Книговидання і читацькі інтереси школярів.

Список використаних та рекомендованих джерел

1. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Блум Г. Західний канон: книги на тлі епох (The Western Canon: The Books & Schools of the Ages). / Пер. з англ. під загальною редакцією Р. Семківа / Гаролд Блум. Київ: Факт, 2007. 720 с.
2. Бондарева О.Є. Міф і драма у новітньому літературному контексті: поновлення структурного зв'язку через жанрове моделювання. Монографія. Київ, 2006. 512 с.
3. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури. Підручник. Київ, 2001. 430 с.
4. Дем'яненко О.О. Формування інтермедіального мислення студентів- майбутніх філологів : теорія та освітні стратегії / О.О.Дем'яненко // Science Review; RS Global Sp. z O.O., Scientific Educational Center Warsaw, Poland [Електронний ресурс]. 2018. №3. С. 42-46. URL: <http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/2170>
5. Історія перекладу та перекладацької думки: Англія, Німеччина, Америка, Україна : конспект лекцій / укладач А. В. Прокопенко. Суми : Сумський державний університет, 2018. 87 с.
6. Ковбасенко Ю. Архіпелаг «Павич», острів «Дамаскин». *Тема*. На допомогу вчителю зарубіжної літератури, 2002. № 4. С. 80-126.
7. Ковбасенко Ю. І. Література постмодернізму: по той бік різних боків. *Зарубіжна л-ра в шк. України*, 2002. № 5. С. 2 - 12.
8. Мегела І. Ейдоси літературознавчого дискурсу : монографія / Іван Петрович Мегела. Київ: Либідь, 2016. 408 с.
9. Мілованова В. В. Сучасна зарубіжна література (кінець XX – початок XXI століття) : навч. посібник. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2013. 2-ге вид., випр. і доп. 172 с.
10. Сокол Д. Гіпертекст і постмодерністський роман. *Слово і час*. 2002. № 11. С.14-23.
11. Шалагінов Б. Б. Зарубіжна література: Від античності до початку XIX ст.: Іст.-естет. нарис. Київ: «КМ Академія», 2004. 360 с.
12. Шаповал М. Інтертекстуальність: історія, теорія, поетика. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2013. 167 с.

Адреси сайтів в INTERNET

- <http://cult-lib.ru/> - Сайти теоретичних літературознавчих статей, словників та художні твори
- <http://lib.shiftcms.net/> - Українська та зарубіжна література українською мовою.
- <https://sites.google.com/site/openbookclassic/> – Відкрита книга: електронна бібліотека класики світової та української літератури
- <https://www.ukrlib.com.ua/world/> - Бібліотека зарубіжної літератури українською мовою
- <https://zarlit.com/> - Каталог авторів, письменників, поетів